

Anadolu Din ve İnançları Platformu / Kültürel Mirasımızı Sırtlayanlar / Bölüm 15

Hayri Fehmi Yılmaz ile “Divriği Ulu Camii ve Darüşşifası”

KONULAR: Divriği Ulu Camii ve Darüşşifası'nın Tarihi, Mengücekliler Hanedanının Mirası, Ahmet Şah ve Turan Melek'in Katkıları, Divriği Ulu Camii'nin Benzersiz Kapıları, 13. Yüzyıl Anadolu Mimarisinde Süsleme Sanatı, Divriği Ulu Camii'nin Mihrabı ve İç Detayları, Restorasyon Süreçleri ve Günümüzdeki Durum, Alaaddin Keykubad ve Selçuklu Devleti Bağlantısı, Divriği Ulu Camii ve Darüşşifası'nın Kültürel Önemi, Yapının Günümüzdeki Ziyaretçi İlgisi ve Koruma Çalışmaları

Nükhet Everi: Anadolu Din ve İnançları Platformu için yaptığımız söyleşilerde sanat tarihi uzmanı Hayri Fehmi Yılmaz'la birlikteyiz. UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde yer alan çok önemli bir yapıyı, Divriği Ulu Camii ve Darüşşifası'nı konuşacağız. Bu söyleşide Divriği Ulu Camii ve Darüşşifası'nın tarihi, mimari özellikleri ve restorasyon süreçlerini detaylıca ele aldık. Yapının kültürel önemi ve korunmasına yönelik çalışmalar da vurgulandı. Bu yapılar hakkında pek çok yanlış bilgi ve bilgi kirliliği var. Biz sizden detaylıca dinleyelim.

Hayri F. Yılmaz: Divriği Ulu Camii ve Darüşşifası, 1228-1229 yılları arasında Mengücekliler döneminde inşa edilmiştir. Ahmet Şah tarafından cami, eşi Turan Melek tarafından ise Darüşşifa yaptırılmıştır. Bu yapı kompleksi, mimari açıdan çok önemli özelliklere sahiptir. Cami, büyük bir ibadet mekanı olarak tasarlanırken, Darüşşifa ise bir hastane olarak kullanılmıştır. Bu iki yapı birbirine bitişik olarak inşa edilmiştir ve bu özellik Anadolu'daki diğer yapılardan farklıdır.

Nükhet Everi: Bu yapıların kültürel ve tarihi önemi nedir?

Hayri F. Yılmaz: Divriği Ulu Camii ve Darüşşifası, Anadolu'nun kültürel ve tarihi mirasının önemli bir parçasıdır. Bu yapılar, Mengücekliler döneminde inşa edilmiştir ve dönemin sanat anlayışını yansıtan önemli eserlerdir. Ayrıca, bu yapılar, Selçuklu Devleti'nin Anadolu'daki etkisini ve sanatsal birikimini gösteren örneklerdir. Divriği Ulu Camii ve Darüşşifası, sahip olduğu mimari ve sanatsal özellikleri ile yalnızca Türkiye'nin değil, dünyanın da önemli kültürel mirasları arasında yer almaktadır.

Nükhet Everi: Caminin ve Darüşşifa'nın tasarımında dikkat çeken özellikler nelerdir?

Hayri F. Yılmaz: Yapının tasarımı oldukça ilginç ve özgündür. Caminin mihrabının bulunduğu yön, aynı zamanda hastanenin giriş kapısının bulunduğu yöndür. Bu alışılmadık bir düzenlemeyle, ibadet ve sağlık hizmetlerinin aynı komplekste buluşması sağlanmıştır. Ayrıca, caminin ve hastanenin cephelerinde bulunan taş süslemeler, dönemin sanat anlayışını yansıtan eşsiz örneklerdir. Özellikle caminin taç kapıları, Anadolu Selçuklu dönemi mimarisinin en güzel örneklerinden biridir.

Nükhet Everi: Bu kapıların süslemelerinde hangi motifler kullanılmış?

Hayri F. Yılmaz: Divriği Ulu Camii'nin kapılarında, Rumi motifleri, bitkisel desenler, geometrik süslemeler ve bazı figüratif unsurlar yer almaktadır. Rumi motifleri, Selçuklu sanatının karakteristik özelliklerindedir ve bu yapıda da yoğun olarak kullanılmıştır. Bitkisel desenler, doğadan ilham alınarak stilize edilmiş şekillerden oluşur. Ayrıca, geometrik desenler de kapılarda önemli bir yer tutar. Bu süslemeler, yapının sanatsal değerini artıran unsurlardır.

Nükhet Everi: Caminin mihrabı ve diğer iç detayları hakkında bilgi verebilir misiniz?

Hayri F. Yılmaz: Caminin mihrabı, sade ancak etkileyici bir tasarıma sahiptir. Süslemelerde yoğunluk ve sadelik bir arada kullanılarak estetik bir denge sağlanmıştır. Caminin iç mekanında yer alan ahşap minber de dikkat çekici detaylar arasındadır. Minber, ince işçilikle yapılmış süslemelere sahiptir. Ayrıca, caminin iç mekânında bulunan şah mahfili de önemli bir unsurdur. Bu mahfil, caminin ibadet alanının üst kısmında yer alır ve ahşap işçiliği ile dikkat çeker.

Nükhet Everi: Yapının tarih boyunca geçirdiği restorasyonlar hakkında neler söyleyebilirsiniz?

Hayri F. Yılmaz: Divriği Ulu Camii ve Darüşşifası, tarih boyunca çeşitli restorasyonlardan geçmiştir. İlk büyük restorasyon, Kanuni Sultan Süleyman döneminde 16. yüzyılda yapılmıştır. Bu dönemde, yapı deprem gibi doğal afetler nedeniyle hasar görmüştü ve kapsamlı bir onarım ihtiyacı doğmuştu. 1960'larda ise Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından yapılan bir restorasyon çalışması vardır. Ancak o dönemde kullanılan çimento malzemeleri, yapının özgün dokusuna zarar vermiştir. Günümüzde, daha modern ve titiz bir restorasyon süreci yürütülmektedir. Restorasyon çalışmalarında, yapıdaki taşların orijinal hallerine sadık kalınarak onarılmasına özen gösterilmektedir.

Nükhet Everi: Divriği Ulu Camii ve Darüşşifası ile ilgili başka dikkat çekici detaylar var mı?

Hayri F. Yılmaz: Evet, yapının kapılarında Alaaddin Keykubad'ın adı geçmektedir. Bu, yapının Selçuklu Devleti'ne tabi olduğunu göstermektedir. Ayrıca, yapı ustalarının Ahlatlı Hürremşah ve Tiflisli İbrahim olduğu biliniyor. Bu ustalar, dönemin en yetenekli taş işçileri arasındadır ve bu yapıda muhteşem bir iş çıkarmışlardır. Divriği Ulu Camii ve Darüşşifası, sahip olduğu benzersiz taş işçiliği ve mimari özellikleri ile zamanının çok ötesinde bir yapı olarak değerlendirilmektedir.

Nükhet Everi: Peki, bu yapının günümüzdeki durumu nasıl? Ziyaretçi sayısı ne durumda?

Hayri F. Yılmaz: Günümüzde, Divriği Ulu Camii ve Darüşşifası UNESCO Dünya Mirası Listesi'nde yer aldığı için çok sayıda ziyaretçi çekmektedir. Her yıl binlerce turist, bu eşsiz yapıyı görmek için Divriği'ye gelmektedir. Restorasyon çalışmaları devam etmekte ve yapı, koruma altına alınmaktadır. Bu tür yapıların korunması ve tanıtılması, kültürel mirasımızın gelecek nesillere aktarılması açısından büyük önem taşımaktadır. Ayrıca, son yıllarda yapılan tanıtım çalışmaları sayesinde yerli ve yabancı turistlerin ilgisi artmıştır. Yapı, aynı zamanda çeşitli kültürel etkinliklere de ev sahipliği yapmaktadır.